

tussen Duin & Dijk

Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016

Provinciale Organisaties Flora en Fauna

Provinciale Organisaties voor Flora en Fauna

Het platform Provinciale Organisaties Flora en Fauna (POFF) is een samenwerkingsverband van vrijwilligersorganisaties die zich bezig houden met natuuronderzoek in Noord-Holland. De POFF wordt gefaciliteerd door de Stichting Landschap Noord-Holland. Ook vrijwilligersorganisaties die vooral gericht zijn op natuurbeheer worden ondersteund door Landschap Noord-Holland.

Doel van de POFF is het stimuleren van natuuronderzoek in Noord-Holland en het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende organisaties. Om deze doelen te bereiken geeft de POFF het blad Tussen Duin & Dijk uit en is er één keer in de twee jaar de Noord-Hollandse Natuurdag. Nieuwe initiatieven van de aangesloten clubs zijn welkom.

Onderstaande organisaties zijn aangesloten bij de POFF en nieuwe vrijwilligersorganisaties kunnen zich melden bij de coördinator.

Bij de POFF aangesloten organisaties:

De Vlinderstichting

Contactpersoon: Klaas Kaag, Kofstraat 14, 1784 RP Den Helder.

Tel. 0223-630144, e-mail: klaas.kaag@hetnet.nl

Vrijwillige Weidevogelbescherming, Landschap Noord-Holland

Contactpersoon: Anne Voorbergen,

088-0064483,

a.voorbergen@landschapnoordholland.nl

Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep (NOZOS)

Contactpersoon: Jan Wondergem, Hof van Ra 31,

1705 SC Heerhugowaard. Tel. 06 22907093,

e-mail: j.wondergem@fundeon.nl

Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN)

Contactpersoon: Hans Stapersma, Heerenweg 44, 1901 ME Castricum

Tel. 06 22684313, e-mail: j.stapersma@gmail.com

Stichting FLORistisch Onderzoek Nederland (Floron)

Contactpersoon: Niko Buiten, Spaarne 49 app 1.7, 2011 CE Haarlem.

Tel. 023 5403266, e-mail: nikobuiten@online.nl

Vrijwilligersraad van de Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken

p/a: Slenkstraat 70, 1441 MS Purmerend

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,

Gewest Noord-Holland (KNNV)

Contactpersoon: Jan Marbus, Dorpsstraat 10a, 1689 EV Zwaag

Tel. 022 923 0419, e-mail: dehoornbloem@hhoorn.knnv.nl

Stichting Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland, afdeling Noord-Holland (RAVON)

Contactpersoon: Edo Goverse, p.a. IBED/UvA, P.O. Box 93501,

1090 EA Amsterdam, Tel. 020 5257331, e-mail: e.goverse@uva.nl

Abonnementen: Een jaarabonnement kost € 15,-.

U kunt zich aanmelden door een brief of een e-mail met uw naam en adres te sturen naar:

Landschap Noord-Holland
t.a.v. abonneeadministratie Tussen Duin & Dijk
Antwoordnummer 85127
1850 VA Heiloo

- Telefoon: 088-0064400 • info@landschapnoordholland.nl
- Banknummer: NL28RABO 011.91.39.510

Tussen Duin & Dijk is een onafhankelijk blad gewijd aan het onderzoek en de bescherming van de natuur en het landschap in Noord-Holland. Het wordt gemaakt voor en door vrijwilligers met een speciale passie voor natuur. Of die passie nu de hele natuur geldt, of specifiek vogels, vlinders, vissen of vleermuizen, planten, mossen of vossen. Het tijdschrift wordt uitgegeven door de Provinciale Organisaties voor Flora en Fauna (POFF) en verschijnt viermaal per jaar. Het uitgeven van dit tijdschrift wordt gefaciliteerd door Landschap Noord-Holland.

Gastredacteurs: Kees Scharringa, Piet Zomerdijk.

Redactie: Antje Ehrenburg, Frode Numan, Bert Pijs, Nel Ruitenbeek, Peter Spannenburg, David Tempelman, Geert Timmermans, Frank Visbeen, Martin Witteveldt, Miranda Zutt-van der Made.

Vaste medewerker: Jos Zwarts.

Redactieadres: Frank Visbeen,
Blauwpijpstraat 6, 1019 KW Amsterdam.

e-mail: redactie@tussenduinendijk.nl

Website: www.tussenduinendijk.nl

Redactieraad: Friedjof van den Bergh, Bert Buizer, Klaas Kaag, Jan Marbus, Erik Menkveld, Harm Niesen, Pim de Nobel, Kees Scharringa, Thea Spruijt, Johan Stuart, Dirk Tanger, Mark van Til, Wim Tijsen, Ron van 't Veer.

Vormgeving: Art&Design Bredewold & Buczynski, Haringhuizen.

Druk: Springeruit Drukwerk, Schoorl.

Opname: 2000.

© Auteursrecht voorbehouden. Overname is slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Wijze van citeren: Scharringa, C.J.G. & Zomerdijk, P.J. (red.), 2016. Themanummer Wintervogels. Tussen Duin en Dijk jaargang 15 nummer 4. Landschap Noord-Holland/POFF, Heiloo.

ISSN: 1570-7261

Richtlijnen voor kopij: Auteurs dienen zich te houden aan de richtlijnen voor het schrijven van een artikel. Deze richtlijnen zijn te vinden op www.tussenduinendijk.nl, ze kunnen ook worden aangevraagd bij bovenstaand redactieadres.

- **Ransuil.** Foto: Rob Kempers. Achtergrond: Grafelijkheidsduinen. Foto: Bert Pijs.

Voorwoord

Voor u ligt een prachtig themanummer van Tussen Duin & Dijk over de wintervogels in Noord-Holland. Dit is vooral te danken aan de enorme inzet van heel veel vrijwilligers. Zij brachten de afgelopen vier jaar bij het landelijk onderzoek van SOVON voor een nieuwe vogelatlas, de brede vogelbevolking van Noord-Holland in kaart. Elke uithoek van onze provincie werd binnenstebuiten gekeerd. Een prestatie van formaat! Ook in de jaren 1978-1983 heeft SOVON, voor de Atlas van de Nederlandse Vogels (1987), vogeltellingen georganiseerd. Dit themanummer brengt voor de wintervogels de veranderingen in de afgelopen dertig jaren in verspreiding, ruimte en tijd gedetailleerd in beeld. Deze nieuwe gegevens laten zien welke factoren schuilgaan achter de waargenomen aantalsontwikkelingen. Het Noord-Hollandse landschap is in die periode sterk veranderd. Klimaatproblemen, infrastructuur, steden en dorpen rukten op en de agrarische bedrijfsvoering maakte een grootschalige verandering door.

In de Agenda Groen van de provincie Noord-Holland is de ambitie gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen en deze weer te laten groeien. Actuele gegevens over de verspreiding van vogels spelen een steeds belangrijkere rol bij de monitoring van dit provinciale natuurbeleid en bij de bescherming en ruimtelijke planning. Vragen die van belang zijn: welke soorten broeden of overwinteren in Noord-Holland en waar zijn ze het talrijkst? Als er één ding duidelijk wordt bij het vergelijken van oude en nieuwe verspreidingsbeelden: de afgelopen dertig jaar is de Noord-Hollandse vogelbevolking volop in beweging en ingrijpend veranderd. En dat niet alleen wat betreft aantallen, maar ook vooral als het gaat om de verspreiding. Zoals gezegd kon het maken van dit themanummer van Tussen Duin & Dijk alleen een succes worden door de inzet van vrijwilligers. Hun inzet is goud waard voor de kennis over en de bescherming van vogels in Noord-Holland!

Ernest Briët
Directeur Landschap Noord-Holland

● De Putten. Foto: Harm Niesen.

Wintervogels

● Nonnetje. Foto: Dijen Thio.

- 4 Inleiding
- 7 Resultaten atlasonderzoek
- 8 Vergelijking met 1978-1983
- 11 Soortbeschrijvingen (1)
- 24 Overzicht van soorten en veranderingen
- 26 Soortbeschrijvingen (2)
- 47 Overzicht tellers

● Bokje. Foto: Fred Visscher.

